

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: VN/15413/2023-MMM-2

Asia: Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hevosten hyvinvoinnista

Suomen Eläinlääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Yleiset huomiot

Suomen Eläinlääkäriliitto pitää tärkeänä, että hevosten hyvinvointiasetuksessa pyritään edistämään mahdollisuuksia lajinmukaiseen käytökseen. Tämä vastaa hyvin uuden eläinten hyvinvointilain tavoitetta parhain mahdollisin keinoin edistää hyvinvointia sen lisäksi, että edelleen suojellaan eläimiä niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Eläinten hyvinvointilaki edellyttää tiettyjen käyttäytymistarpeiden tyydyttymisen (liikunta, syöminen, keuhonhoito, lepo, sosiaalinen seura) edistämistä. Näistä ei tulisi joustaa myöskään asetuksissa, vaan ennemmin löytää keinoja ratkaista asioita.

Päivittäinen mahdollisuus jaloitella vapaasti ulkotarhassa tai laitumella on kannatettava kirjaus. Vapaana liikkuminen ruokaa etsien on hevoselle lajityypillistä käytöstä, johon se käyttää mahdollisuuksien mukaan paljon aikaa.

Luonnoksesta tulee vaikutelma valmistelutyön tiukasta aikataulusta ja kiireellisyydestä, paikoin on keskitytty hyvinkin yksityiskohtaisiin asioihin ja toisaalta joiltain osin luonnoksesta puuttuu oleellisia asioita. Eläinlääkäriliitto toivoo, että valmistelutyön tärkeys huomioidaan ministeriön resursseissa. Lisäksi asetuksen tueksi on tärkeää saada tarkempaa ohjeistusta ja linjausta asetuksen tulkittamiseen, selkeyttämään esimerkiksi hevosalan toimijoiden ja valvojen työtä.

Eläinlääkäriliitto katsoo, että asetuksen rakenne on paikoin sekava ja epäjohdonmukainen. Joidenkin pykälien sisällön vastaavuus pykälän otsikon kanssa on toimimaton. Tämä näkyy erityisesti pitopaikan ja muiden tilojen pykälissä Ehdottamme pohdittavaksi, että hyvinvoinnin päivittäinen tarkastaminen voisi siirtyä 10 §:stä 6 §:ään ja ohjeistus hevosen pitopaikasta 10 §:stä tulisi koostaa yhden pykälän (11 §) alle. Pitopaikkapykälissä tulisi keskittyä vain pitopaikkaan, hoitopykälissä vain hoitoa koskeviin asioihin. Lisäksi pykälien sisällön ja perustelumuiiston kohtien järjestyksen voisi tarkistaa vastaavaksi, tämä näkyy esimerkiksi 10 §.

Asetukseen tulisi lisätä yleissäännös, joka mahdollistaa toisin toimimisen eläinlääkärin määrittelemästä eläinlääketieteellisestä syystä. Yleissääntönä tämä vähentäisi tarvetta jokaisen pykälän kohdalla erikseen määrittää poikkeuksia. Alla pykäläkohtaisissa perusteluissa on nostettu muutamia kohtia, joissa poikkeus olisi erityisen merkittäviä.

1 § Soveltamisala

Suomen Eläinlääkäriliitto esittää, että sirkuksessa käytettävät hevoset tulisi sisällyttää asetuksen soveltamisalaan. Ehdotettu kategorinen rajaaminen soveltamisalan ulkopuolelle ei ole perusteltavissa, hevosten hyvinvoinnista tulee huolehtia erityisesti sirkuksissa. Jollei voida katsoa samojen hyvinvointitarpeiden koskevan sirkushevosiä esimerkiksi pitopaikkojen kokovaatimusten osalta, tulisi jokainen vaatimus vähintään pohtia erikseen myös sirkushevosten osalta. Tällaista pohdintaa ei ole havaittavissa myöskään asetusehdotuksen perustelumuiutiosta. Eläintarhassa ja koe-eläinlaitoksessa pidettäviä hevosten rajaaminen soveltamisalan ulkopuolelle on perusteltua muiden tarkempien säädösten soveltamisella. Myös näiden päivittäminen on tarpeen huomioimaan eläinten hyvinvointilain tavoitteet ja vaatimukset.

2 § Määritelmät

Määritelmään katetun säänsuojasta tulisi lisätä, että se suojaisi myös auringoilta. Helle ja auringonpaahde ilman mahdollisuutta suojautua alentaa hyvinvointia. Katteen lisäksi tulisi olla kolme seinää, jotka suojaisivat tuulelta.

Tarhan määritelmän piirissä ovat laidunalueet, tässä yhteydessä olisi perusteltua määrittää tarkemmin mitä tarkoitetaan kasvukaudella. Sanamuoto ”*Kasvukauden ulkopuolella*” vaikuttaa liian tulkinnanvaraiselta.

3 § Kohtelu, kielletyt ja sallitut välineet ja laitteet

Eläinlääkäriliitto kokee, että pykälän rakenne tulisi aloittaa yleisestä ja edetä tarkempiin vaatimuksiin. Ehdotettava versio on hyvin suppea ja siinä keskitytään liikaa muutama välineeseen, vaikka on paljon muitakin välineitä, joilla on suora vaikutus eläinten hyvinvointiin, kuten kuolaimet.

Eläinlääkäriliiton mielestä ”*Hevoselle sopivat varusteet*” on liian epätarkka määritelmä. Tätä pitäisi tarkentaa sekä pykälässä, että sitä tulisi taustoittaa muistiassa. Lisäksi eläinten hyvinvoinnin kannalta on perusteltua muuttaa sanamuoto ”*Varusteiden valinnassa tulee pyrkiä siihen, että ne eivät aiheuta ruhjeita*” muotoon ”**Varusteet on valittava siten, että ne eivät aiheuta ruhjeita tai hankaumia**”. Ilman yksittäisten välineiden erillistä kieltämistä tulisi perusteina käyttää niiden aiheuttamaa hyvinvoinnin alentumista. Listaus kielletyistä välineistä aiheuttaa kysymyksen, ovatko muut välineet sallittuja, sekä tarpeen päivittää listausta säännöllisesti.

Asetuksen pitäisi välineiden tai materiaalien sijasta keskittyä siihen, etteivät varusteet aiheuta tai voi aiheuttaa vaurioita eikä hevonen ilmennä kipua tai epämukavuutta (suun aukominen, yleinen levottomuus). Suuhun laitettavia välineitä kuten kuolaimia tai kielisidettä tulisi käyttää niin, etteivät ne aiheuta kipua tai vaurioita. Vastaavasti hevosen pään sitominen ääriasentoihin (hyperfleksio) on tarpeen kieltää, tämän yhteydessä on arvioitava tulisiko hyperfleksio lisätä 2 § määritelmiin.

Jalkojen sitomisen kiellon yhteydessä tulisi tarkentaa, mitä sillä tarkoitetaan. On epäselvää, kuuluvatko esimerkiksi astutusliinat tähän määritelmään. Eläinlääkäriliitto pitää tarpeellisena, että myös jatkossa astutusliinojen käyttö on mahdollista, kun niitä käytetään turvallisuuden takaamiseksi.

4 § Sosiaaliset suhteet

Sosiaaliset suhteet ovat hevosille todella tärkeitä ja on perusteltua nostaa tämä omaksi kohdaksi. On hyvä, että kielletään hevosten pitkäaikainen pitäminen kopeissa, joista ei näe ulos. Lisäksi Eläinlääkäriliitto pitää tärkeänä näkö- ja kuuloyhteyttä lajitoveriin myös tarhassa ja laitumella. Suurilla

talleilla on tärkeää huomioida turpakosketuksen vaikutus eläinten terveyteen, koska muun muassa tarttuvat taudit leviävät tällöin helpommin.

Eläinlääkäriliitto pitää tarpeettomana korostaa erillisellä mainintana aasia. ”Aasilla tulee olla lajitoverina aasi”, on tässä irrallinen lause ja jättää mielikuvan, että muut vaatimukset eivät koskisi aaseja, vaikka soveltamisalassa aasit huomioidaan. Pykälän vaatimus koskee lajitoveria, joka tarkoittaa automaattisesti hevosella hevosta ja aasilla aasia.

Ehdotamme tarkennusta, että ”Karsinoiden väliseinät tulee olla rakennettu siten, että hevosilla on mahdollisuus vähintään turpakosketukseen”. Rakenteissa tulisi huomioida myös ponit, joiden on vaikea nähdä ulos normaalikokoisille hevosille suunnitelluista karsinoista.

Eläinlääkäriliitto kokee, että asetuksen yhteydessä ei perustella aikarajaa hevosen yksin pitämiselle, jos yhdestä tai useammasta hevosesta joudutaan äkillisesti luopumaan. Katsomme, että tilanne tulisi korjata mahdollisimman nopeasti, mutta toisen lajitoverin seuran puute ei kuitenkaan saa ylittää kahdeksaa viikkoa.

5 § Lisävaatimukset varsojen sosiaalisille suhteille

Esityksessä ehdotetaan määritettäväksi varsan vieroitukselle kuuden kuukauden ikäraja. Arvioimme tämän hyväksi, mutta ehdotamme, että sanamuotoa tarkennettaisiin muotoon: ”Varsan vieroittamista ei tule aloittaa ennen puolen vuoden ikää. Vieroituksen tulee tapahtua **vaiheittain**.” Kognitiivisten taitojen kehittymiselle olisi hyödyllistä, että varsa saa olla vapaasti aikuisten hevosten seurassa. Esityksen nykyiseen versioon on jäänyt kirjoitusvirhe, joka tarkennuksella myös korjattaisiin.

Vieroituksen aikarajasta olisi kuitenkin tarpeen olla mahdollista poiketa eläinlääkärin määrittämästä eläinlääketieteellisestä syystä, jos sillä tavoin turvattaisiin eläinten hyvinvointi.

6 § Hevosen hoito

Hevosen tarkastamisen listaus vaikuttaa satunnaiselta. Oleellista olisi, että hevonen tarkistetaan päivittäin sairauden oireiden varalta. Tällaisessa muodossa pykälässä huomioidaan vain iho, suun limakalvot ja hampaat. Suun limakalvon tarkastaminen on myös tarpeettomasti rajattu vain hevosiin, joilla käytetään kuolaimia. Lisäksi tilannetta voi sekoittaa 8 § vaatimus, että hevosen hyvinvointi tulee tarkistaa päivittäin. Tämä on yksi esimerkki asetusluonnoksen sekavasta rakenteesta.

Eläinlääkäriliitto pitää hampaiden hoitokirjausta tärkeänä huomioimaan hampaiden terveys osana kokonaisuhyvinvointia. Säännöllisen tarkastuksen yhteydessä tulisi tarkentaa ajanjaksoa ja lisätä tarkastuksen suorittajaksi eläinlääkäri. Asianmukainen hammashoito ja -tarkastus kuuluu eläinlääkärin tehtäviin.

Pykälän lopussa maininta perusterveydenhuollosta jää irralliseksi ja sen sisältö epäselväksi. Näitä tulisi tarkentaa.

Eläinlääkäriliitto pitää perusteltuna tuoda aikaisemmasta asetuksesta vaatimus käyttää liukkaalla kelillä kenkiä, jotka on varustettu hokeilla tai muilla liukastumisen estävillä varusteilla.

7 § Ruokinta ja juotto

Säädös virtausnopeuden vähimmäismäärästä on kannatettava.

Eläinlääkäriliiton mielestä ensimmäisessä kappaleessa tulisi tarkentaa, että talvella vettä tulisi olla saatavilla neljän tunnin välein. Veden tarjonta tulee olemaan joillekin talleille haastavaa toteuttaa ja voi pahimmillaan johtaa siihen, että hevoset ulkoilevat talvisin vain enintään neljä tuntia, kun

minimiulkoiluaikaa ei ole säädetty. Samalla Eläinlääkäriliitto pitää tärkeänä, että eläinlajikohtaisissa vaatimuksissa tulisi huomioida yhdenmukaisuus muihin eläinlajeihin.

Rajoitettu juominen on yksi ähkylle altistavista seikoista. Toisaalta ähkyjä on eniten keväällä ja syksyllä, vaikka veden tarjoamisessa on eniten vaihtelua talvella. Monet seikat vaikuttavat veden tarpeeseen, muun muassa rehun saanti. Esimerkiksi pitkä ulkoilu ja ratsastus tai ajo ilman veden tarjoamista ei ole hyväksyttävää ja siksi säättäminen enimmäisajasta on kannatettavaa. Eläinlääkäriliitto näkee, että vedensaanti on tärkeä tavoite turvata myös tarhassa ja laitumella.

Katsomme, että pykälässä olisi syytä korostaa, että ruokinta- ja juomapaikkojen määrä tulisi suhteuttaa eläinmäärään.

8 § Hevosen hyvinvoinnista huolehtiminen

Hyvinvoinnin tarkastamisesta lausuttu pykälän 6 kohdalla.

Ehdotus jättää epäselväksi, miten määritellään mahdollisuus riittävään lepoon. Lisäksi Eläinlääkäriliitto ehdottaa, että sana "makuultaan" vaihdetaan muotoon "makuulla".

Eläinlääkäriliitto pitää perusteltuna tuoda uuteen asetukseen aikaisemmasta asetuksesta vaatimus sairaskarsinasta tai muusta asianmukaisesta tilasta.

9 § Hevosen tarhaus ja laiduntaminen

Päivittäinen vapaa jaloittelu ulkotarhassa tai laitumella on kannatettava kirjaus.

10 § Laitumia ja tarhoja koskevat vaatimukset

Asetuksessa tulisi tarkentaa mitkä vaatimukset koskevat myös laitumia. Kuitenkin hyvin usein laidun on kasvukauden ulkopuolella tarha.

Asetuksessa määritettäisiin tarhan pohjan pitävyydestä. Pitävyys-termiä käytetään tässä kohdassa yhdessä mudattomuuden kanssa. Tämä on tärkeä vaatimus, jolla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin. Tarhan pohjan lisäksi tämä tulisi huomioida myös tarhaan johtavilla kulkuteillä kuten aikaisemmassa asetuksessa.

Asetusehdotuksen määriteltäisiin tarhan vähimmäiskooksi 330 m² hevosta kohden on hyvä, koska tällöin hevosten arvojärjestyksestä johtuvat ohitukset ovat mahdollisia. Kuitenkin epäsuhta uusien ja olemassa olevien talli- ja pihatorakennusten kesken on merkittävä. Suomen Eläinlääkäriliitto näkee, että jottei uudistusten tekeminen ja pito-olosuhteiden päivittäminen hyvinvoinnin kannalta paremmaksi pysähdy, tulisi myös olemassa oleville talli- ja pihatorakennuksille määritellä siirtymäaika tallin kaikkien tarhojen 800 m² vähimmäiskokoon.

11 § Tallin ja pihatton ja niihin liittyvien tilojen yleiset vaatimukset

Ei lausuttavaa.

12 § Tallin ilmanvaihto

Ei lausuttavaa.

13 § Pihattoa koskevat erityisvaatimukset

Eläinlääkäriliitto katsoo, että on muitakin vaihtoehtoja varmistaa lauman alempiarvoisille hevosille mahdollisuus syödä rauhassa kuin kytkeminen. Vaatimus voisi ennemmin olla, että kaikkien hevosten tulee mahtua syömään pihatossa turvallisesti ja hevoset tulee tarvittaessa kytkeä ruokinnan ajaksi, jos ruokinta tapahtuu ainoastaan pihatossa. Vaatimus laajentaa mahdollisuus kytkeä hevoset ruokinnan ajaksi koskemaan kaikkia pihattoja ei ole tarpeen, koska tavoite voidaan saavuttaa myös muuten.

Eläinlääkäriliitto esittää lisäksi, että lauman alempiarvoisten hevosten vapaa kulkeminen sisälle ja ulos voitaisiin mahdollistaa myös siten, että oviaukkoja olisi vähintään kaksi, jotka eivät saa olla täysin vastakkain läpivedon ehkäisemiseksi.

14 § Siirtymäsäädökset

Eläinlääkäriliitto on huolissaan, miten ehdotukset tulevat vaikuttamaan olemassa olevien tallien kehittämiseen. Ilman siirtymäaikaa vanhoille tarhoille (10 §) uusiin kriteereihin tulee asetuksen mukaisista hyvinvointivaatimuksista hyötymään vain osa hevosista.

Siirtymäaikojen yhteydessä on tärkeää huomioida, millaisia vaatimuksia sovelletaan ennen siirtymäajan päättymistä, kun voimaantulon yhteydessä kumotaan aikaisempi hevosten suojelusta annettu asetus. Tämä koskee esimerkiksi vaatimusta pihattojen vähimmäiskoosta ja tallien karsinakokoa säkäkorkeudeltaan yli 170 cm olevilla hevosilla.

Esityksessä ehdotetut siirtymäajat ovat liian pitkiä erityisesti toiminnallisissa asioissa (vieroitus, ruokinta). Näiden kohdalla yli neljän vuoden siirtymäajat eivät ole perusteltavissa. Rakenteiden muutoksia ja investointeja edellyttävät toimet tarvitsevat ymmärrettävästi esitetyn mukaisia pidempiä siirtymäaikoja.

Liite 1

Liitteen 1 kohdassa 2 ryhmäkarsinoiden mitoitus, tulisi ottaa huomioon, miten mitoitus koskee tammaa varsansa kanssa. Eläinlääkäriliitto näkee, että tamma tarvitsee isomman karsinan silloin, kun sillä on varsa.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry

Kunnioittaen,
Mikko Turku
puheenjohtaja